

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3295/2020. (VII. 17.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 14.Bv.2194/2018/18. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.598/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szabó Gábor ügyvéd) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 14.Bv.2194/2018/18. számú végzése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság 4.Bpkf.598/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, mivel a hivatkozott bírósági végzések az indítvány szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikkét, II. cikkét, III. cikkét, IV. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikkét, valamint 28. cikkét.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó fogvatartott 2013. július 21-étől előzetes letartóztatásban volt, majd a bíróság 2014. szeptember 16-ai jogerős ítélete alapján 2014. szeptember 17-től szabadságvesztés büntetését töltötte, egészen 2018. november 18-ig, amikor is feltételes kedvezményrel szabaddult a Váci Fegyház és Börtönből (a továbbiakban: fogvatartási intézet).
- [3] Az indítványozó jogi képviselője az elítélt megbízásából eljárva először 2018. május 2-án, másodszor 2018. július 18-án, majd harmadszor 2018. augusztus 1-jén terjesztett elő kártalanítás iránti kérelmet a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) alapján a fogvatartási intézet parancsnokánál. Ezzel párhuzamosan az indítványozó jogi képviselője 2018. május 9-én, valamint 2018. június 18-án a Bv. tv. szerinti panaszt is előterjesztett a fogvatartási intézet parancsnokához. A kártalanítás iránti kérelemben az indítványozó kifogásolta, hogy előbb 2013 júliusától a Baranya Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben, majd 2016 februárjától a fogvatartási intézetben nem biztosították számára a megfelelő elhelyezést, továbbá a megfelelő minőségű ételmelet sem.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja végzésében megállapította, hogy a Bv. tv. 10/A. § (1) bekezdése valamint (6) bekezdése (amely szerint a kártalanítási kérelem benyújtásának feltétele az is, hogy a fogvatartott egyúttal a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt is előterjesszen) alapján az indítványozót kártalanítás csak a panaszok benyújtásától visszszámított három hónapra illeti meg. Ezzel összefüggésben az első fokú bíróság azt is kiemelte, hogy a Bv. tv. értelmezése alapján a fogvatartottnak a hosszabb ideig fennálló fogvatartása esetén is háromhavonta panaszt kell benyújtania az alapjogait sértő elhelyezés kifogásolása céljából. Ennek elmulasztása a fogvatartottnak róható fel. Emellett az első fokú bíróság azt is rögzítette, hogy a 2013. július 21-e és 2016. december 31-e közötti időszakra előterjesztett kártalanítás iránti kérelem nem jogosulttól származott, mivel az indítványozó fogvatartása folyamatos volt, és nem hivatkozott arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) előtt eljárása indult volna, ezért ő a 2017. január 1-jét megelőző időszakra nézve nem volt jogosult kártalanítás iránti kérelmet előterjeszteni.
- [5] Mindezek alapján az első fokú bíróság megállapította, hogy a 2018. február 9-ét megelőző időszakra nézve az indítványozó kártalanítási kérelme érdemben nem bírálható el. A 2018. február 9-étől kezdődő időszakra nézve azonban az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályok alapján megállapította, hogy az indítványozónak az indítványa alapján értékelhető 174 fogvatartási napjából 126 napon keresztül megsértették az alapvető jogait, ezért számára 170 100 Ft kártalanítási összeget ítélt meg.

- [6] 1.2. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben az indítványozó jogi képviselője fellebbezéssel élt. Fellebbezésében kifejtette, hogy álláspontja szerint az első fokú bíróság helytelenül értelmezte a Bv. tv. rendelkezéseit, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a kártalanítási kérelemhez szükséges panaszt háromhavonta ismételtten be kell nyújtani, továbbá a 2017. január 1-jét megelőző időszakra irányadó szabályokat is helytelenül alkalmazta.
- [7] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a fellebbezést alaptalannak ítélte, és az első fokú végzést helybenhagyta. A végzés indokolása szerint az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a Bv. tv. érintett rendelkezéseit, és a fogvatartás körülményeinek alapvető jogokat sértő jellegét is.
- [8] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az első- és másodfokú bíróságok végzéseinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Alkotmányjogi panaszának indokolásában kifejtette, hogy fogvatartása során kínzásnak és embertelen bánásmódnak volt kitéve, nem állt rendelkezésére számára megfelelő élettér, ezért egyértelműen fogvatartása teljes idejére megillette volna a kártalanítás, amelytől azonban a bíróságok helytelen jogszabály értelmezése miatt elesett. Ezen értelmezés pedig egyértelműen sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését, valamint IV. cikk (4) bekezdését. Ezzel összefüggésben indítványában arra is hivatkozott, hogy az EJEB gyakorlata alapján egyértelműen megállapítható, hogy olyan mértékű szenvedés érte, amely meghaladta a fogvatartással együttjáró szükséges mértéket.
- [9] Alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy a 2017. január 1-jét megelőző időszakra előterjesztett kártalanítás iránti kérelmének, mint nem jogosulttól származó kérelemnek az érdemi vizsgálat nélküli elutasítása súlyosan Alaptörvény-ellenes. Érvelése szerint ugyanis azzal, hogy elzárták őt az alapjogait sértő elhelyezés miatti kártalanítástól megsértették az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított jogát. Álláspontja szerint ez a bíróságok helytelen jogszabály értelmezésére vezethető vissza, hiszen véleménye szerint a Bv. tv. módosításának célja épp, hogy a jogosulti kör bővítése lett volna.
- [10] A 2017. január 1-je és a 2018. február 8-a közötti időszakra nézve kifejtette, hogy véleménye szerint hibás a bíróságok azon érvelése mely szerint háromhavonta újra elő kell terjeszteni a Bv. tv. szerinti panaszt a kártalanítási kérelem benyújtásához. Álláspontja szerint ugyanis a Bv. tv. rendelkezéseiből nem következik ezen értelmezés.
- [11] A fentiek mellett az indítványozó sérülni vélte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 25. cikkét, továbbá a 28. cikkét is. Ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében érvelése szintén a bíróságok helytelen jogszabály értelmezésére utalt, amely véleménye szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is felveti.
- [12] Az indítvány benyújtását követően az indítványozó kiegészítette alkotmányjogi panaszát. Ebben kifejtette, hogy véleménye szerint a bíróságok végzései sértik az Alaptörvény B) cikkét is, mivel visszaható hatályú jogalkalmazást folytattak: olyan feltétel teljesítését követelték meg ugyanis tőle (a 2017. január 1-jét megelőző időszakra nézve), amelyet korábban nem ismerhetett.
- [13] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [15] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a támadott végzések alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény számos rendelkezésének sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [16] 2.2. A törvényszék mint másodfokú bíróság végzése ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [17] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló, kártalanítási igényt előterjesztő személy nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírósági végzéssel szemben, így az indítványozó érintettnek tekinthető, tehát jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [18] A fentiek mellett megállapítható, hogy az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [19] 2.3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozó vonatkozásában nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény 25. cikke.
- [20] 2.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [21] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [22] 2.5. Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett hangsúlyozza, hogy az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [23] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően az Alkotmánybíróság hatáskörébe kizárólag a bírói döntéseknek az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiekkel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó (a Bv. tv. vonatkozásában mind a Bv. tv. szerinti panasz benyújtásának háromhavonta ismétlődő kötelessége, mind a 2017. január 1-je előtti szabályozás tekintetében) az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése [és ehhez kapcsolódóan a XXIV. cikk (1) bekezdése] szerinti tisztességes bírósági eljárásról való jog vonatkozásában elsősorban csak a bíróság törvényértelmezését vitatta. Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságoknak a végzéseikben kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó tehát a bírói törvényértelmezést anélkül vitatta, hogy értékelhető, alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást adott volna elő, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

- [25] 2.6. Az indítványozó a fentiek mellett alkotmányjogi panaszában említés szintjén hivatkozott az Alaptörvény I. cikkének és II. cikkének sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg megféle az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában. Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány egyik – jelen pontban – hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [26] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) valamint h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. június 30.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/411/2020.

